WE STAND UP FOR WOMEN!

Istanbulkonventionen

Lund 12 oktober 2026

Gertrud Åström, Stockholm City

Istanbulkonventionen

- Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet,

  CoE Treaty Series – No. 210
- Antogs i Istanbul 2011
- Ratificerades av Sverige i november 2014

Bakgrund

- Europakonventionen, Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och friheterna (1950)
- CEDAW, Kvinnokonventionen
- FNs Andra kvinnokonferens, Köpenhamn 1980
- CEDAW-kommitténs Allmänna rekommendation, nr 19, om våld mot kvinnor, 1992
- FNs Deklaration om våld mot kvinnor, 1993
- Platform for Action, Pekingplattformen , D. Våld mot kvinnor, E. Väpnade konflikter, 1995
- Palermoprotokollet, 2000
- SR 1325:2000
- SR 1820:2000

Våld mot kvinnor i Sverige

- Undertecknar CEDAW 1980, träder i kraft 1981
- Misshandel på enskild plats faller under allmänt åtal, 1982
- Förbud mot pornografiska föreställningar på offentlig plats,1982
- Förbud mot könsstympning av kvinnor, 1982
- Lathund om jämställdhet, SCB, Polisanmälda misshandelsbrott efter offrets kön, plats samt relation mellan offer och gärningsman, 1984
- Olika på lika villkor, prop. 90/91; Delad makt, delat ansvar, prop 93/94:147
- Kvinnofridslagen 1998
- Lag om förbud mot köp av sexuella tjänster 1999
- Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK 2006
- Makt att forma samhället och sitt eget liv, ”Mäns våld mot kvinnor ska upphöra”, Prop 05/06:155

Istanbulkonventionens status

- 38 stater har ratificerat och tillträtt
- 45 har undertecknat
- EU: undertecknade 2017, ratificerade 2022, trädde i kraft 2022
- 7 stater i EU har undertecknat men inte ratificerat: Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Slovakien, Tjeckien, Ungern
- Frånträtt: Turkiet 2021

Istanbulkonventionens innehåll

- Förord (preamble)
- 12 kapitel
- 81 artiklar
- **Kapitel I, Syfte, definitioner, jämställdhet och icke-diskriminering samt allmänna skyldigheter**
- Kapitel II, Integrerad politik och datainsamling
- Kapitel III, Förebyggande
- Kapitel IV, Skydd och stöd
- Kapitel V, Materiell rätt

forts.

- Kapitel VI, Utredning, lagföring, processrätt och skyddsåtgärder
- Kapitel VII, Migration och asyl
- Kapitel VIII, Internationellt samarbete
- **Kapitel IX, Övervakningsmekanism, GREVIO**
- Kapitel X, Förhållande till andra internationella instrument
- Kapitel XI, Ändringar i konventionen
- Kapitel XII, Slutbestämmelser

Definitioner av våld mot kvinnor

Våld mot kvinnor är könsrelaterat på strukturell nivå

- Våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män och det är dessa förhållanden som har lett till att män dominerar och diskriminerar kvinnor och som hindrar kvinnors utveckling, (Förordet)
- **Definition av våld mot kvinnor**
- " ... ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en form av diskriminering av kvinnor och avser varje fall av könsrelaterat våld som leder till, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt lidande för kvinnor, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, oavsett om det sker i ett offentligt eller privat sammanhang." (Art. 3.a.)

ANSVAR för konventionsstaterna

- Konventionsstater ska vidta lagstiftning, straffrättslig och civilrättslig, och andra nödvändiga åtgärder för att våldshandlingar, enligt definitionen, som begås av icke-statliga aktörer, ska
- -förebyggas (Prevention)
- -åtalas och straff as (Prosecution)
- -skydda och gottgöra (Protection)
- -utreda, data, samordna(co-ordinated Policies)

Hedersvåld

- **Artikel 42**
- **Oacceptabelt rättfärdigande av brott, inbegripet brott begångna i den så kallade hederns namn**
- Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att kultur, sedvänja, religion, tradition eller så kallad heder inte i straffrättsliga förfaranden som inleds när sådana våldshandlingar har begåtts får betraktas som ett rättfärdigande av sådana våldshandlingar.
- Detta omfattar särskilt påståenden om att brottsoffret har överträtt kulturella, religiösa, sociala eller traditionella normer eller sedvänjor för vad som kan anses vara passande.
- Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att om en person förmår ett barn att utföra någon av de handlingar som avses i punkt 1 ska detta inte minska personens straffrättsliga ansvar för de begångna handlingarna.

GREVIO-rapportering om Sverige

- GREVIO skickar frågeformulär till konventionsstaterna
- Swedish Government Baseline Report to GREVIO, 2017 (2017-2026)
- GREVIO Baseline Evaluation Report, 2019
- Beröm: ses som jämställdhetsfråga;våldet behandlas könsrelaterat.
- Regeringens svar, 2023
- Tematisk utvärderingsrapport om Sverige, 2024
- https://rm.coe.int/first-thematic-evaluation-report-on-building-trust-by-delivering-suppo/1680b29c62

Kvinnorörelsens skuggrapport och arbete

- Civilsamhället kan lämna skuggrapporter till Europarådet
- SKO skuggrapport med stark kritik mot regeringens politik – bryter mot Istanbulkonventionen
- ”Vill regeringen osynliggöra mäns våld mot kvinnor?” artikel undertecknad av bl a Sverigeunionen av Soroptimistklubbar och Unizon, Altinget, 2023
- https://sverigeskvinnoorganisationer.se/debatt-vill-regeringen-osynliggora-mans-vald-mot-kvinnor/
- Träffade expertgruppen vid besök i Sverige 2024
- Synpunkter från kvinnorörelsen viktiga för GREVIOs rapport om Sverige

WE STAND UP FOR WOMEN!

Tillsammans stoppar vi våldet mot kvinnor och flickor

Vad vill vi göra lokalt?

Read the Signs 2026

Be the voice